

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ,
FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGIE
„GEORGE EMIL PALADE”
DIN TÂRGU MUREȘ

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ, FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGIE
„GEORGE EMIL PALADE” DIN TÂRGU MUREȘ, ROMÂNIA

în parteneriat cu
UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI, REPUBLICA MOLDOVA
organizează

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
cu titlul

INTEGRAREA, PRIN TRADUCERE, A LITERATURILOR (SEMI)PERIFERICE DIN ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA ÎN CULTURA EUROPEANĂ (1991-2024)

8-9 octombrie 2026

PROGRAM

Conferința este organizată în cadrul proiectului:

INTEGRAREA, PRIN TRADUCERE, A LITERATURILOR (SEMI)PERIFERICE DIN ROMÂNIA
ȘI REPUBLICA MOLDOVA ÎN CULTURA EUROPEANĂ (1991-2024)

PN-IV-PCB-RO-MD-2024-0038 (România)/25.80013.0807.48ROMD (Republica Moldova)

Târgu Mureș
2026

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ,
FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGIE
„GEORGE EMIL PALADE”
DIN TÂRGU MUREȘ

COMITET DE ORGANIZARE

Conf. univ. dr. **Corina BOZEDEAN**, Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș, România

Conf. univ. dr. **Oxana CHIRA**, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Republica Moldova

Prof. univ. dr. **Alexandru MATEI**, Universitatea „Transilvania” din Brașov, România

Conf. univ. dr. **Georgeta FODOR**, Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș, România

Conf. univ. dr. **Vladimir BRAJUC**, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Republica Moldova

Lect. univ. dr. **Andreea POP**, Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș, România

Drd. **Nicolina MUNTEAN**, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Republica Moldova

Drd. **Cristina CUCOȘ**, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Republica Moldova

COMITET ȘTIINȚIFIC

Prof. univ. dr. **Muguraș CONSTANTINESCU**, Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, România

Prof. univ. dr. **Carmen ANDREI**, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, România

Conf. univ. dr. hab. **Nina CORCINSCHI**, Directorul Institutului de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al Universității de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

Conf. univ. dr. **Nicolae LEAHU**, Directorul Școlii doctorale Filologie, Șeful Catedrei de literatură română și universală, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Republica Moldova

Conf. univ. dr. **Ileana Neli EIBEN**, Universitatea de Vest din Timișoara, România

Conf. univ. dr. **Corina BOZEDEAN**, Coordonatorul proiectului EUROTRAD, Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș, România

Conf. univ. dr. **Oxana CHIRA**, Coordonatorul proiectului EUROTRAD, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Republica Moldova

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ,
FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGIE
„GEORGE EMIL PALADE”
DIN TÂRGU MUREȘ

JOI, 8 OCTOMBRIE 2026 SALA R21

09:00 – 09:30

Înregistrarea participanților

09:30

Deschiderea conferinței: Mesaje de bun venit, prezentarea proiectului EUROTRAD și a tematicii conferinței

Conf. univ. dr. Corina Bozedeau, Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș, coordonator proiect EUROTRAD

Conf. univ., dr. Oxana Chira, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Republica Moldova, coordonator proiect EUROTRAD pentru Republica Moldova

Prezentări pe secțiuni

10:00 – 11:15

I. Circulația și vizibilitatea literaturii din România și Rep. Moldova în spațiul european

Moderator: Corina Bozedeau

Conf. univ. dr. Georgeta Fodor, UMFST G.E. Palade Târgu Mureș, *Politici și strategii editoriale în România: promovarea scriitorilor români în spațiul european, 1990–2024*

Lect. univ. dr. Iuliana David, Universitatea „Ovidius” din Constanța, *Rolul editurilor și al premiilor literare în traducerea și integrarea literaturilor din România și Moldova în spațiul cultural italian*

Drd. Nicolina Muntean, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, *Promovarea și vizibilitatea scriitorilor și poezilor din Republica Moldova la târgurile internaționale de carte*

Conf. univ. dr. Oxana Chira, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, *Vizibilitatea autorilor din Republica Moldova în spațiul germanofon prin intermediul traducerii*

11:00–11:15

Discuții

11:15–11:45

Pauză de cafea

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ,
FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGIE
„GEORGE EMIL PALADE”
DIN TÂRGU MUREȘ

11:45–13:00

II. Periferii, mediere culturală și receptarea prin traducere a autorilor români

Moderator: Lako Cristian

Asist. univ. dr. Emanuel-Daniel Sărmășan, UMFST G.E. Palade Târgu Mureș, *Transliterând periferia și hibriditatea lingvistică: autori basarabeni în spațiul germanofon*

Lect. univ. dr. Andreea Pop, UMFST G.E. Palade Târgu Mureș, *Marginalitate, centrism și traducere. Despre varianta în norvegiană a câtorva romane de limbă română*

Conf. univ. dr. Vladimir Brajuc, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, *Receptarea și strategiile metatextuale în traducerea prozei românești a lui Matei Vișniec în spațiul lingvistic rus*

Prof. univ. dr. Alexandru Matei, Universitatea Transilvania Brașov, *A traduce, a rescrie, a trăda, a dura. O privire retrospectivă asupra unei dezbateri literare românești*

12:45–13:00

Discuții

13:00–14:30

Masa de prânz

14:30–15:45

III. Strategii, metode de traducere

Moderator: Oxana Chira

Conf. univ. dr. Corina Bozedeian, *Între național și universal: basmele lui Petre Ispirescu în traducere italiană*

Drd. Cristina Cucos, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, *Lexicul gastronomic în romanul „Grădina de sticlă” de Tatiana Țibuleac: între identitate culturală și traducere*

Drd. Nicolina Muntean, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți *Traducerea metaforelor specifice lexicului vitivinicol din limba română în limba engleză*

Lect. univ. dr. Cristian Lako, *Măsurarea intraductibilului: un studiu de corpus bilingv asupra densității lexicale și a explicitării în „Nostalgia”*

15:30–15:45

Discuții

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ,
FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGIE
„GEORGE EMIL PALADE”
DIN TÂRGU MUREȘ

15:45–16:15

Pauză de cafea

16:15–16:45

Masă rotundă: Eurotrad. Integrarea prin traducere a literaturilor (semi)periferice în cultura europeană – despre importanța proiectului și a colaborărilor internaționale

19:00-19:30

Cina

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ,
FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGIE
„GEORGE EMIL PALADE”
DIN TÂRGU MUREȘ

VINERI, 8 OCTOMBRIE 2026 PREZENTĂRI ONLINE

09:30–10:30

IV. Identitate culturală și transfer intercultural

Moderator: Andreea Pop

Lect. univ. dr. Lina Cabac, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, *Transferul elementelor culturale moldovenești în traducerea germană a romanului „Iar dimineața vor veni rușii” de Iulian Ciocan*

Drd. Eugenia Suhalitca, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, *Secvența textuală descriptivă în „Les Chardons du Baragan” de Panait Istrati: semiotica unui spațiu intraductibil pentru cititorul francez*

Drd. Angela Murzac, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, *Traducerea frazeologismelor somatice din limba română în limba rusă: echivalență, variație semantică și specific cultural în operele literare*

10:15–10:30

Discuții

10:30–11:00

Pauză de cafea

11:00–12:00

V. Strategii lingvistice, terminologie și circulație editorială

Moderator: Oxana Chira

Drd. Lucia Balanici, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, *Redarea enunțurilor eliptice ca manifestări ale economiei lingvistice în traducerea franceză a romanului „Grădina de sticlă” de Tatiana Țibuleac*

Drd. Andreea Apetri, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, *Strategii de traducere a termenilor pedagogici din actele de absolvire românești în limba germană*

11:30–11:45

Discuții

11:45–12:00

Închiderea conferinței

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ,
FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGIE
„GEORGE EMIL PALADE”
DIN TÂRGU MUREȘ

12:30 – 14:00

Masa de prânz

Conectare:

Join: <https://teams.microsoft.com/meet/354458733622453?p=rLoCAfx6Xv8NuM3MSo>

Meeting ID: 354 458 733 622 453

Passcode: RP7pd9MZ

**INTEGRAREA, PRIN TRADUCERE, A LITERATURILOR (SEMI)PERIFERICE DIN ROMÂNIA
ȘI REPUBLICA MOLDOVA ÎN CULTURA EUROPEANĂ (1991-2024) | Join meeting in Teams |
Microsoft Teams**

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ,
FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGIE
„GEORGE EMIL PALADE”
DIN TÂRGU MUREȘ

REZUMATE

Drd. Andreea Apetri, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Strategii de traducere a termenilor pedagogici din actele de absolvire românești în limba germană

Studiul analizează strategiile de traducere în limba germană a termenilor pedagogici utilizați în actele românești de absolvire, cu accent pe dificultățile determinate de transferul terminologic între două sisteme educaționale distincte. Întrucât numeroase concepte și denumiri instituționale specifice sistemului românesc de învățământ nu dispun de echivalente directe în sistemul german, traducerea literală poate genera ambiguități, neclarități sau interpretări inexacte. Cercetarea examinează principalele procedee aplicate în traducerea acestei categorii terminologice: echivalarea funcțională, calcul lingvistic, parafraza explicativă și nota traducătorului, evidențiind avantajele, limitele și contextele de utilizare ale fiecăruia. Analiza relevă faptul că selectarea strategiei adecvate trebuie să țină seama de particularitățile terminologice, instituționale și juridice ale celor două sisteme de învățământ, precum și de funcția și destinatarul documentului tradus. Rezultatele demonstrează că o abordare mixtă, întemeiată preponderent pe echivalența funcțională și completată, atunci când este necesar, prin explicații contextuale, asigură un grad sporit de precizie terminologică și transparență conceptuală. O asemenea abordare contribuie la facilitarea procesului de recunoaștere academică și profesională a actelor românești de absolvire în spațiul germanofon.

Drd. BALANICI LUCIA, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Redarea enunțurilor eliptice ca manifestări ale economiei lingvistice în traducerea franceză a romanului „Grădina de sticlă” de Tatiana Țibuleac

Elipsa reprezintă una dintre formele prin care principiul economiei lingvistice se manifestă în discurs, permițând transmiterea unui conținut inteligibil prin omiterea unor elemente recuperabile din context. În traducerea literară, redarea structurilor eliptice necesită o atenție deosebită, deoarece posibilitățile de omitere a anumitor elemente și topica enunțului diferă de la o limbă la alta. În studiul de față, ne propunem să examinăm modalitățile de redare în limba franceză a enunțurilor eliptice din romanul „Grădina de sticlă” de Tatiana Țibuleac, tradus de Philippe Loubière cu titlul „Le Jardin de verre”. Alegerea acestui text se explică prin stilul concentrat și fragmentar al narațiunii, în care elipsa contribuie la individualizarea vocilor personajelor, conferă naturalețe dialogului și imprimă ritm discursului. Analiza se bazează pe un corpus de exemple extrase din textul-sursă și comparate cu echivalentele lor din textul-țintă. Acestea sunt clasificate în funcție de tipul elipsei și de modul în care informația omisă poate fi recuperată din context. Sunt analizate trei soluții de traducere: păstrarea elipsei, explicitarea elementului omis și reformularea enunțului prin mijloace specifice limbii franceze. Demersul integrează perspectivele sintactică, pragmatică și stilistică, pentru a evidenția atât constrângerile lingvistice, cât și efectele expresive ale opțiunilor de traducere. Studiul analizează modul în care raportul dintre economia lingvistică și explicitare se reconfigurează în textul-țintă. Dincolo de identificarea unor corespondențe formale, analiza contribuie la înțelegerea felului în care traducerea poate păstra concizia, oralitatea și particularitățile stilistice ale originalului, asigurând în același timp claritatea textului pentru cititorul francofon.

Conf. univ. dr. Corina Bozedean, UMFST G.E. Palade Târgu Mureș

Între național și universal: basmele lui Petre Ispirescu în traducere italiană

Articolul analizează traducerea în limba italiană a basmelor culese și valorificate de Petre Ispirescu, punând accent pe relația dintre specificul cultural românesc și caracterul universal al basmului. Sunt prezentate importanța operei lui Ispirescu pentru conservarea patrimoniului folcloric românesc și principalele ediții italiene, în special volumul *Fiabe romene* (2022), tradus de Silvia Storti și Alina Monica Turlea. O atenție deosebită este acordată dificultăților traductologice generate de oralitatea textelor, regionalisme, formulele consacrate ale basmului și elementele culturale specifice spațiului românesc. Articolul evidențiază strategiile utilizate de traducătoare, precum echivalența funcțională, împrumutul lexical, adaptarea culturală și folosirea notelor explicative, discutând totodată tensiunea dintre păstrarea autenticității culturale și accesibilitatea textului pentru cititorul italian. Analiza evidențiază o strategie de foreignization, prin care identitatea culturală românească este păstrată și prezentată cititorului italian fără o „italienizare” excesivă. Astfel, traducerile italiene contribuie la promovarea literaturii și culturii române în spațiul european și demonstrează capacitatea basmului de a depăși granițele lingvistice prin valorile și temele sale universale.

Conf. univ. dr. Vladimir Brajuc, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Receptarea și strategiile metatextuale în traducerea prozei românești a lui Matei Vișniec în spațiul lingvistic rus

Prezenta lucrare investighează mecanismele de transfer cultural, receptarea critică și strategiile de traducere ale prozei românești a lui Matei Vișniec în spațiul lingvistic și cultural rus. Având în vedere statutul autorului de figură reprezentativă a postmodernismului românesc și francofon, cercetarea urmărește modul în care universul său narativ – marcat de bilingvism, autoreflexivitate, jocuri metatextuale, parabolă politică și estetică a absurdului – este resemnificat prin intermediul traducerilor în limba rusă. Corpusul de analiză este constituit din romanele autorului traduse și publicate în limba rusă în perioada post-sovietică, alături de paratextele editoriale și cronicile de receptare critică. Se acordă o atenție deosebită dinamicii editoriale și alegerilor strategice ale traducătorilor (în special ale Anastasiei Starostina) în redarea dimensiunii autoreflexive și a ironiei narative. Din punct de vedere metodologic, studiul articulează instrumentele teoriei receptării (H.R. Jauss) și ale sociologiei traducerii cu categoriile de metatextualitate și intertextualitate (G. Genette). Analiza urmărește modul în care categoriile metanarative și strategiile de deconstrucție a codurilor literare sunt transpuse în limba țintă, menținând echilibrul dintre alteritate și familiaritate. Rezultatele cercetării pun în evidență o lacună semnificativă în traductologia est-europeană privind receptarea prozei vișniecienne în limba rusă și explică factorii care au transformat romanele sale într-una dintre cele mai frecvent traduse și receptate manifestări ale literaturii române contemporane în spațiul rus. Lucrarea demonstrează că strategiile traductologice adoptate reușesc să ofere cititorului rus o imagine complexă a discursului romanesc al lui Vișniec ca punte de dialog intercultural.

Lect. univ. dr. Lina Cabac, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Transferul elementelor culturale moldovenești în traducerea germană a romanului „Iar dimineața vor veni rușii” de Iulian Ciocan

Elementele culturale specifice reprezintă una dintre componentele fundamentale ale identității unei opere literare. Romanul lui Iulian Ciocan valorifică numeroase referințe la tradiții, mentalități, realități sociale, instituții și practici cotidiene specifice Republicii Moldova, transformând spațiul local într-un element constitutiv al discursului narativ. Traducerea acestor elemente presupune depășirea diferențelor culturale dintre cele două comunități și găsirea unor soluții capabile să transmită atât informația, cât și semnificația culturală. Articolul își propune să identifice principalele categorii de elemente culturale moldovenești prezente în roman și să analizeze strategiile utilizate pentru transferul lor în limba germană. Cercetarea clasifică realitățile culturale în funcție de domeniul de apartenență: instituții, gastronomie, obiceiuri, viață cotidiană, toponime, antroponime și elemente istorice. Metodologia utilizează analiza comparativă și teoriile privind traducerea realităților formulate de Peter Newmark, Christiane Nord, Werner Koller etc. Sunt evaluate strategiile de păstrare, explicare, adaptare și substituție culturală. Rezultatele cercetării vor demonstra că traducerea urmărește conservarea autenticității culturale, evitând uniformizarea excesivă a textului. În același timp, explicitările selective permit cititorului german să înțeleagă contextul fără a afecta ritmul narativ. Lucrarea evidențiază rolul traducerii ca instrument de promovare a patrimoniului cultural moldovenesc și contribuie la aprofundarea cercetărilor privind transferul intercultural al realităților în literatura contemporană.

Conf. univ. dr. Oxana Chira, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Vizibilitatea autorilor din Republica Moldova în spațiul germanofon prin intermediul traducerii

Studiul examinează vizibilitatea autorilor din Republica Moldova în spațiul germanofon, cu referire la Germania, Austria, Elveția și Luxemburg. Cercetarea urmărește prezența unor autori precum Tatiana Țibuleac, Iulian Ciocan, Dumitru Crudu, Oleg Serebrian și Emilian Galaicu-Păun în traduceri, lansări de carte, lecturi publice, târguri și dezbateri literare. O atenție specială este acordată traducătorilor, editorilor, moderatorilor, cercetătorilor, bibliotecilor, universităților, institutelor culturale și asociațiilor diasporei, considerați mediatori între literatura din Republica Moldova și publicul germanofon. Studiul urmărește să evidențieze diferența dintre vizibilitatea editorială, asigurată prin traducere, publicare și distribuție, și vizibilitatea culturală, construită prin evenimente, recenzii, dialoguri publice și parteneriate instituționale. Analiza evidențiază faptul că receptarea literaturii din Republica Moldova depinde de funcționarea unor rețele transnaționale și multilingve, capabile să transforme aparițiile culturale punctuale într-o prezență durabilă în circuitul literar germanofon și European.

Cristina Cucoș, Școala Doctorală Filologie, Universitatea de Stat „Alecu Russo”

Lexicul gastronomic în romanul „Grădina de sticlă” de Tatiana Țibuleac: între identitate culturală și traducere

Articolul examinează lexicul gastronomic din romanul Grădina de sticlă de Tatiana Țibuleac, urmărind rolul acestuia în configurarea identității culturale și în procesul traducerii literare. Analiza vizează denumirile de alimente, preparate, băuturi, obiecte și practici culinare, precum și verbele asociate

pregătirii și consumului hranei. Aceste unități lexicale nu îndeplinesc doar o funcție denominativă, ci contribuie la reconstruirea universului cotidian basarabean, a memoriei copilăriei și a experiențelor marcate de sărăcie, marginalizare și instabilitate identitară. O atenție deosebită este acordată modului în care realitățile gastronomice, încărcate cultural și afectiv, sunt redată în traducerea germană. Studiul evidențiază procedee precum echivalarea directă, explicitarea, adaptarea culturală, generalizarea și păstrarea unor particularități ale textului-sursă. Lexicul gastronomic devine astfel un reper important al identității individuale și colective, dar și o provocare pentru traducător. Cuvinte-cheie: lexic gastronomic, identitate culturală, traducere literară, Tatiana Țibuleac, Grădina de sticlă, limba germană.

Lect. dr. Iuliana David, Universitatea „Ovidius” Constanța

Rolul editurilor și al premiilor literare în traducerea și integrarea literaturilor din România și Moldova în spațiul cultural italian

Lucrarea analizează contribuția editurilor și a premiilor literare la promovarea, traducerea și integrarea literaturilor din România și Republica Moldova în spațiul cultural italian după 1990. Se urmărește modul în care actorii instituționali ai câmpului literar facilitează circulația operelor și a autorilor din spațiul românesc către publicul italian. Sunt investigate strategiile editoriale ale unor edituri italiene specializate în literaturi est-europene, precum și contribuția premiilor literare la creșterea vizibilității autorilor români și moldoveni, observând că recunoașterea critică și prestigiul simbolic asociat acestor distincții influențează deciziile editoriale și receptarea pe piața italiană de carte.

Conf. univ. dr. Georgeta Fodor, UMFST G.E. Palade din Târgu Mureș

Politici și strategii editoriale în România: promovarea scriitorilor români în spațiul european, 1990-2024

Prezentul studiu propune o analiză a inițiativelor și proiectelor derulate de către Fundația Culturală Română și de Institutul Cultural Român pentru promovarea literaturii și culturii române în spațiul vest-european. Analiza vizează trei aspecte principale: profilul tematic al traducerilor, spațiul și canalele de difuzare, precum și profilul autorilor dintr-o perspectivă de gen, vizând, așadar, și numărul autoarelor promovate în spațiul european. În bună măsură, acest studiu apelează la informațiile și datele accesibile la ICR, dar și la alte resurse media care vizează în primul rând impactul acestor lucrări, una dintre întrebările principale de cercetare fiind dacă aceste lucrări sunt receptate de un anumit tip de public sau vizează și/sau exclusiv comunitățile românești în creștere din spațiul occidental. Fiind un survol calitativ și cantitativ, studiul urmărește și modul și factorii care au determinat modificări în strategiile ICR, un reper fiind de pildă, anul 2007 când România a aderat la UE.

Lect. dr. Cristian Lako, UMFST G.E. Palade Târgu Mureș

Măsurarea intraductibilului: un studiu de corpus bilingv asupra densității lexicale și a explicitării în „Nostalgia”

Proza lui Mircea Cărtărescu din *Nostalgia* opune o rezistență inherentă traducerii prin sintaxa labirintică și densitatea onirică a lexicului. Deși abordările estetice sunt numeroase, studiile empirice privind deplasările lingvistice în transferul spre limba engleză rămân limitate. Lucrarea aplică metode

cantitative specifice cercetării în limbi moderne aplicate pentru a măsura universalitatea traducerii – explicitarea sintactică și simplificarea lexicală – în versiunea engleză semnată de Julian Semilian, vizând cartografierea empirică a „intraductibilității”. Analiza se fundamentează pe un corpus paralel bilingv (RO-EN) aliniat la nivel de frază. Arhitectura de cercetare integrează instrumente de procesare a limbajului natural (NLP) prin scripturi Python (biblioteca spaCy) pentru tokenizare, lematizare automată și adnotare morfosintactică (POS tagging). Parametrii cantitativi de adâncime, precum Raportul Type-Token Standardizat (STTR) și densitatea lexicală, sunt extrași algoritmic. Ulterior, distribuția frecvențelor, rețelele de colocații și tiparele de explicitare sunt interogate și validate statistic utilizând AntConc. Prelucrarea statistică a datelor indică o reducere măsurabilă a diversității lexicale (STTR) în textul țintă, corelată cu un volum superior de elemente de coeziune și subiecți expliciți. Analiza dependențelor sintactice demonstrează o tranziție sistematică de la hipotaxa textului sursă la structuri paratactice, fluidizate, în limba engleză. Datele extrase confirmă ipoteza explicitării ca universal traductologic și demonstrează eficiența metricilor computaționale în evaluarea obiectivă a textelor literare. Studiul propune un model metodologic reproductibil, bazat exclusiv pe date cantitative, esențial pentru dezvoltarea direcțiilor actuale din traductologie.

Prof. univ. dr. Matei Alexandru, Universitatea din Brașov

A traduce, a rescrie, a trăda, a dura. O privire retrospectivă asupra unei dezbateri literare românești

De ceva vreme, intervenția normelor sociale în literatură se face simțită în literatura română contemporană. Așa s-a întâmplat în cazul romanului „Copilăria lui Kaspar Hauser”, care a stârnit o mică furtună pe rețelele sociale și în presa românească în 2023, pe tema presupusului rasism manifestat de acest roman. Romanul a avut o primă ediție în 2017, o a doua în 2021, iar traducerea în limba franceză datează tot din 2021. O nouă ediție, modificată, urmează să apară la finalul acestui an. Bazându-ne pe lucrările recente ale Laurei Murat (2025) și ale Tiphainei Samoyault (2026), dar și pe lucrarea lui Philippe Forest (2023), vom încerca să continuăm dezbateră privind normativitatea literară în prezent.

Drd. Nicolina Muntean, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Traducerea metaforelor specifice lexicului vitivinicol din limba română în limba engleză

Studiul analizează strategiile prin care metaforele din limbajul vitivinicol românesc sunt transpuse în limba engleză, pe baza corpusului bilingv constituit din broșura Fine Wine Guide. 50 de vinuri bune din Moldova (2026) și dintr-un ansamblu de etichete de vin. Cercetarea urmărește raportul dintre păstrarea imaginii metaforice, adecvarea terminologică și adaptarea formulărilor la convențiile discursului oenologic din limba-țintă. Cadrul teoretic valorifică teoria metaforei conceptuale formulată de G. Lakoff și M. Johnson, cercetările D. Butiurca și R. Temmerman privind caracterul cognitiv și terminologic al metaforei, precum și contribuțiile lui R. Caballero, E. Suárez-Toste și I. Ibarretxe-Antuñano referitoare la conceptualizarea metaforică a experienței senzoriale și la particularitățile discursului degustării vinului. Analiza traducerii se bazează pe strategiile descrise de P. Newmark și pe procedeele de traducere, în special modularea, echivalența și adaptarea, sistematizate de J.-P. Vinay și J. Darbelnet. Analiza evidențiază păstrarea, modificarea și neutralizarea metaforei. În corespondențe

precum aciditate strălucitoare – bright acidity și cremozitate și rotunjime – creaminess and roundness, metaforele vizuale, tactile și geometrice sunt păstrate în limba-țintă. În alte cazuri, domeniul-sursă este modificat: sintagma taninuri bine catifelte este redată prin well-polished tannins, metafora textilă fiind înlocuită cu una bazată pe prelucrarea artizanală a materialului. În traducerea taninuri bine șlefuite – soft tannins, imaginea metaforică este neutralizată prin utilizarea unui descriptor convențional al limbajului oenologic englez. Rezultatele arată că traducerea metaforelor vitivinicole este condiționată de gradul de convenționalizare a expresiei în cele două limbi, de compatibilitatea domeniilor conceptuale și de normele discursului specializat din cultura-țintă. Alegerea soluției de traducere urmărește păstrarea unui echilibru între precizia terminologică, expresivitatea senzorială și caracterul persuasiv al textului vitivinicol.

Drd. Nicolina Muntean, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Promovarea și vizibilitatea scriitorilor și poezilor din Republica Moldova la târgurile internaționale de carte

Studiul de față analizează rolul târgurilor internaționale de carte în promovarea și creșterea vizibilității scriitorilor și poezilor din Republica Moldova în spațiul cultural european. Cercetarea pornește de la ideea că aceste manifestări editoriale reprezintă nu doar locuri de expunere și comercializare a cărților, ci și platforme de mediere culturală, legitimare literară și internaționalizare a autorilor proveniți dintr-un spațiu cultural semiperiferic. Studiul urmărește participarea și promovarea unor autori contemporani precum Leo Butnaru, Emilian Galaicu-Păun, Nicolae Leahu, Nina Corcinschi, Maria Pilchin, Maria Șleahțișchi, Dumitru Crudu, Liliana Corobca, Tatiana Țibuleac, Alexandru Vakulovski, Vasile Ernu, Constantin Cheianu, Claudia Partole, Margareta Curtescu și Vitalie Vovc. Analiza evidențiază principalele forme prin care târgurile internaționale contribuie la afirmarea autorilor: lansări și prezentări de carte, lecturi publice, dezbateri, sesiuni de autografe, interviuri, întâlniri cu editori și traducători, precum și expunerea operelor în cataloage și standuri editoriale. O atenție specială este acordată relației dintre participarea la târgurile Bookfest și Gaudeamus în diferite orașe, Filit, London Book Fair, Leipziger Buchmesse și altele, traducerea operelor și receptarea acestora în alte spații lingvistice. Metodologia cercetării include analiza documentară, metoda descriptivă, comparația și studiul de caz. Corpusul este constituit din cataloage editoriale, programe ale târgurilor, comunicate culturale, interviuri, recenzii și informații privind traducerile și aparițiile editoriale ale autorilor selectați. Rezultatele arată că vizibilitatea internațională nu depinde exclusiv de prezența fizică a autorului la un târg, ci de continuitatea dintre participare, traducere, promovare editorială și receptare critică. Târgurile internaționale facilitează accesul autorilor la noi piețe editoriale, contribuie la consolidarea prestigiului lor și favorizează integrarea literaturii din Republica Moldova în circuitul cultural european.

Drd. Angela Murzac, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Traducerea frazeologizmelor somatice din limba română în limba rusă: echivalență, variație semantică și specific cultural în operele literare

Frazeologismele somatice reprezintă una dintre cele mai productive și expresive clase ale frazeologiei românești, reflectând experiența cognitivă, valorile culturale și particularitățile identitare ale vorbitorilor.

În discursul literar, acestea contribuie la configurarea universului artistic, la individualizarea personajelor și la intensificarea expresivității textului. Opera lui Mircea Cărtărescu, caracterizată printr-un limbaj metaforic dens, imagini simbolice și o bogată valorificare a resurselor idiomatice ale limbii române, oferă un cadru relevant pentru investigarea modului în care frazeologismele somatice sunt transpuse în limba română și a provocărilor pe care le implică procesul de traducere. Lucrarea își propune să analizeze traducerea frazeologismelor somatice din limba română în limba rusă, pornind de la exemple selectate din operele lui Mircea Cărtărescu și din traducerile acestora în limba rusă. Cercetarea urmărește identificarea tipurilor de echivalență frazeologică, evidențierea variațiilor semantice generate de transferul interlingvistic și examinarea influenței specificului cultural asupra strategiilor de traducere. Din punct de vedere metodologic, studiul se bazează pe analiza comparativă și contrastivă a unităților frazeologice, completată de interpretarea semantică și pragmalingvistică a contextelor literare în care acestea sunt utilizate. Analiza relevă existența mai multor tipuri de echivalență: echivalență totală, atunci când expresia românească dispune de un corespondent idiomatice stabil în limba română; echivalență parțială, caracterizată prin modificări de structură, imagine sau nuanță semantică; și non- echivalență, situație în care traducătorul recurge la parafrază, adaptare culturală ori compensare stilistică pentru a conserva funcția expresivă a textului. Se constată că variațiile semantice sunt determinate atât de diferențele dintre sistemele frazeologice ale celor două limbi, cât și de particularitățile conceptualizării corpului uman și ale simbolismului somatic în cele două culturi. În cazul operei lui Mircea Cărtărescu, dificultatea traducerii este amplificată de îmbinarea dintre idiomaticitate, metaforă și dimensiunea onirică a discursului, ceea ce impune traducătorului soluții creative, orientate spre păstrarea efectului estetic și a valorii stilistice. Rezultatele cercetării demonstrează că traducerea frazeologismelor somatice nu presupune doar identificarea unor corespondențe lexicale, ci realizarea unei echivalențe funcționale și culturale, capabile să redea fidel sensul, expresivitatea și încărcătura simbolică a originalului.

Lect. univ. dr. Andreea POP, UMFST G.E. Palade Târgu Mureș

Marginalitate, centrism și traducere. Despre varianta în norvegiană a câtorva romane de limbă română

Contribuția propune o privire de ansamblu asupra traducerii în limba norvegiană a unei selecții de romane de limbă română (din România și Republica Moldova), din perspectiva conceptului de periferie lingvistică și culturală, asociat atât limbii sursă cât și celei țintă. Lucrarea abordează, totodată, locul traducătorului ca mediator între două culturi care se regăsesc în puncte simetric îndepărtate de centru, pe care marginalitatea nu vine să îl deplaseze într-un efort de subminare, ci îl demultiplăcă sub forma astigmatismului cultural mediat prin traducere și activism lingvistic. Raportul traductiv între două culturi și limbi îndepărtate pune problema redării sensului, cu precădere în ce privește aspecte politico-culturale fundamentale, precum cel asociat comunismului, de pildă. Studiul își propune să demonstreze că, în lipsa reperelor istorice concrete experimentate și integrate direct în ADN-ul cultural specific țintei, constructul vizat este mai degrabă transcreat în baza proiecțiilor cultural-istorice dominante, importate și filtrate eurocentric. Conceptul scalar de domesticire a sensului, avansat de L. Venuti la mijlocul anilor 90, este tot mai adesea înlocuit cu forme de rezistență discursivă, care pun în valoare anularea invizibilizării traducătorului. Statutul traducătorului din și în limbă marginală e abordat din perspectiva recuperării vizibilității acestuia, ca agent activ al textului și al promovării

lui. Traducerea depășește nivelul de produs și proces asimilat sensului mediat, devenind o formă de interacțiune socială înscrisă unei rețele de putere non centriste care nu încetează să producă noi efecte sociale demne de luat în considerare.

Asist. Univ. dr. Emanuel-Daniel Sărmășan, UMFST G.E. Palade Târgu Mureș

Transliterând periferia și hibriditatea lingvistică: autori basarabeni în spațiul germanofon

Prezentul studiu analizează aspectele poetice, politice și caracterul dinamic al traducerii literaturii de graniță (Literatur und Kultur in Grenzräumen) care își are originea în Republica Moldova și care a fost ulterior tradusă în spațiul cultural germanofon (Germania, Austria și Elveția). Definind conceptul de „graniță” nu doar ca o linie geopolitică, ci ca un prag estetic, epistemologic și lingvistic, articolul examinează modul în care trauma postcomunistă, hibriditatea lingvistică sovietică și memoria totalitară sunt interpretate prin prisma receptării critice, a transliterării și a transpunerii acestor realități est-europene în lumea occidentală. Bazându-se pe un cadru teoretic ce cuprinde conceptul lui Walter Benjamin de „viață de apoi” (Fortleben), dihotomia lui Lawrence Venuti între „domesticizare” și „străinizare”, „Etica traducerii” a lui Gayatri C. Spivak și „Memoria multidirecțională” a lui Michael Rothberg, studiul analizează opere reprezentative ale unor autoare basarabene precum Liliana Corobca și Tatiana Țibuleac, contextualizate alături de perspectivele socio-politice ale lui Dan Lungu și Ioana Popa. Lucrarea demonstrează că traducerea literaturii basarabene dinspre (semi)periferie funcționează ca o practică de emancipare care se opune exotizării occidentale, transformând vocile literare est-europene în piloni egali și constitutivi ai unei memorii culturale europene pluraliste și postnaționale.

Drd. Suhaltica Eugenia, Universitatea „Alecu Russo” din Bălți

Secvența textuală descriptivă în „Les chardons du baragan” de Panait Istrati: semiotica unui spațiu intraductibil pentru cititorul francez

Comunicarea propune o analiză a intraductibilului descriptiv în romanul „Les Chardons du Baragan” / „Ciulinii Bărăganului” de Panait Istrati, pornind de la premisa că dificultatea traducerii nu se limitează la nivelul lexical, ci privește transferul unor realități geografice, climatice, sociale și simbolice specifice spațiului românesc. Deși romanul este redactat inițial în limba franceză, el construiește un imaginar profund românesc, în care Bărăganul, „ciulinii”, „crivățul”, „țelina”, „cojanul” sau „boierul” devin unități de mare densitate culturală. Analiza se va sprijini pe modelul secvenței descriptive formulat de Jean-Michel Adam, urmărind operațiile de, aspectualizare, punere în relație și tematizare. În această perspectivă, secvența descriptivă nu este interpretată ca simplă pauză narativă sau ornament stilistic, ci ca spațiu de negociere între specificul local și inteligibilitatea europeană. „Bărăganul” funcționează ca intraductibil toponimic și cultural, deoarece desemnează simultan un spațiu geografic, o experiență a marginalității și un imaginar al rătăcirii. „Ciulinii” constituie un intraductibil simbolic, întrucât depășesc statutul de element vegetal și devin figuri ale libertății, ale sterilității, ale violenței sociale și ale mișcării haotice. Prin această abordare, comunicarea urmărește să arate că descrierea este, la Panait Istrati, un mecanism al transferului cultural. Ea face vizibilă o periferie românească pentru cititorul european, dar păstrează totodată zone de rezistență semantică, simbolică și culturală.